

2e JAARGANG
NUMMER 8
AUGUSTUS 1966

DAAD EN GEDACHTE

orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd

BIJ ELKE BIJZONDERE HANDELING GAAT
HET DENKEN AAN HET DOEN VOORAF.
BIJ HET HANDELEN VAN KLASSEN OF
MASSA'S BLIJKT DE BETEKENIS VAN
HET HANDELEN PAS ACHTERAF. HIER
GAAT DE DAAD VOORAF AAN HET BE-
GRIP, AAN DE GEDACHTE.

DAAD EN GEDACHTE

Orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd

GEEN VASTE ABONNEMENTSPRIJS

De uitgave zal worden bekostigd uit **VRIJWILLIGE** bijdragen

Red. en adm.: Corn. Outshoornstraat 1', Amsterdam - W

Postgiro 307695

GRONINGS SOCIOLOOG NOEMT DE MASSA "RIJP VOOR VERZET"

IN EEN interview met een redacteur van het "Algemeen Dagblad" over de juni-gebeurtenissen in Amsterdam heeft de Groningse socioloog dr. P. V a l k e n - b u r g h gezegd: "Ik acht het waarschijnlijk, dat er in de toekomst meer ongeregeldheden zullen voorkomen en dat zij nog in hevigheid zullen toenemen."

Het gebeurt niet vaak, dat wij een dergelijk man met instemming citeren. Ditmaal is dat inderdaad het geval. Weliswaar staat het voor ons vast, dat dr. Valkenburgh langs een geheel andere weg dan wij tot zijn opvatting is gekomen. Maar met zijn uitspraak op zichzelf zijn wij het volkomen eens.

Dr. Valkenburgh heeft in datzelfde interview nog meer opmerkelijke dingen gezegd. Hij verklaarde bijvoorbeeld:

"Wij moeten niet vergeten, dat de conflictsituaties die wij nu beleven ontstaan als reacties van normale mensen op een abnormale toestand, waarmee de mensen niet langer genoeg willen nemen. Er is in onze welvaartsstaat in feite nog slechts een schijn van vrijheid over. Steeds meer mensen zijn nu bereid tegen die schijnvrijheid aan te trappen."

Dr. Valkenburgh zei ook: "Wat zich in Amsterdam nu al een paar malen heeft afgespeeld doet heel sterk denken aan het spookbeeld van een steeds sterker in de ban van de terreur komende welvaartsstaat, dat werd getekend in een enige jaren geleden in Engeland verschenen boek van Michael Young. Young heeft in dat boek geprobeerd een toestand te schetsen zoals een socioloog die zou kunnen beschrijven in het jaar 2030 - over ongeveer driekwart eeuw dus. Hij ziet een welvaartsstaat die zo ingewikkeld is geworden dat de gewone man niet meer kan begripen hoe ingewikkeld de machtige bureaucratie is waardoor hij geregeerd wordt. Hoe groot de welvaart ook is die hij geniet, de gewone man wordt steeds onzekerder en dan komt onvermijdelijk het moment waarop hij massaal en gewelddadig in opstand komt tegen het apparaat van managers, plannenmakers en andere deskundigen, dat hem en zijn vertegenwoordigers boven het hoofd is gegroeid. Iets dergelijks is bij ons nu al gaande."

Bij oppervlakkige lezing zou men geneigd zijn te veronderstellen, dat dr. Valkenburgh het optreden der arbeiders op het oog heeft, wanneer hij van "het spookbeeld van een steeds sterker in de ban van de terreur komende welvaartsstaat" spreekt. Maar dat is niet het geval. Hij zegt nadrukkelijk: "Eén van de manieren (hij noemt ook nog twee andere, die voor ons minder interessant zijn en die wij om die reden hier buiten beschouwing laten) waarop onze niet goed meer functionerende democratie opnieuw inhoud zou kunnen krijgen is de straatdemocratie. Van zo'n straatdemocratie is sprake wanneer de massa alleen nog maar van protestacties op

straat en van stakingen gebruik kan maken om de overheid te dwingen met de wensen van het gewone volk rekening te houden.

Dr. Valkenburgh zegt verder: "Het begint steeds meer mensen duidelijk te worden dat onze volksvertegenwoordiging bezig is af te zakken naar het tweede of derde plan. Ook dat er anderen zijn die meer dan ooit in onze tijd aan de touwtjes trekken. Het besef groeit, dat het volk geregeerd wordt zonder dat zijn vertegenwoordigers, de Kamerleden, daarin tevoren voldoende worden gekend en er invloed op kunnen uitoefenen. Onze politieke democratie, met haar typisch negentiende-eeuwse structuur, functioneert nu al niet meer in onze welvaartsstaat. De mensen zijn volledig in de klem van een overdaad aan formulieren, voorschriften en regelingen gekomen en zijn nu rijp voor verzet daartegen."

En tenslotte, om onze citaten-reeks te besluiten, nog deze uitspraak van dr. Valkenburgh: "Hebben de politieke partijen van thans nog wel een functie te vervullen? Zal 't misschien niet goed zijn dat wij ons gingen afvragen of wij de democratie geen andere inhoud moeten gaan geven?"

Wat nu zijn tussen dr. Valkenburgh en ons de punten van overeenkomst en wat zijn de punten van verschil?

1. Dr. Valkenburgh ziet - nét als wij - in de naaste toekomst een krachtiger verzet, maar hij ziet - en dat is het verschil tussen ons - dat verzet niet als arbeidersverzet, niet als voortspruitend uit de klasse-verhoudingen. Hij ziet niet, dat in de z.g. welvaartsstaat de z.g. welvaart nog altijd hetzelfde betrekkelijke begrip is als in welke fase der maatschappelijke ontwikkeling ook en dat, gemeten aan de welvaart van de een, de zogenaamde welvaart van de ander als betrekkelijke armoede verschijnt. Omdat hij dat niet ziet verklaart hij het verzet van nu en in de toekomst niet uit de maatschappelijke positie van de arbeider, maar uit een groeiend onbehagen met een schijnvrijheid. Dat er iets dergelijks bestaat zijn wij wel met hem eens, maar wij zeggen nadrukkelijk: iets dergelijks. Want als dr. Valkenburgh over schijnvrijheid, d.w.z. over onvrijheid praat, dan heeft hij toch kennelijk niet de typisch proletarische onvrijheid op het oog, die 't onvermijdelijk gevolg is van de verkoop van arbeidskracht. Natuurlijk is het zo, dat de arbeider ertegen rebelleert dat hij totaal geen invloed heeft, noch in het bedrijf, noch in de samenleving of waar dan ook. Maar hij rebelleert ertegen, niet omdat die invloed op zichzelf een begerenswaardig "ideaal" zou zijn, maar omdat zijn positie als uitgebuitene hem tot strijd dwingt. Zeker, er is - tijdens de juni-gebeurtenissen in Amsterdam - door bouwvakarbeiders gezegd: "Het gaat niet eens om die vijftien of twintig gulden; het gaat om de onrechtvaardigheid. Dat geld is van ons en daar moeten ze met hun poten afblijven. Als wij gaan inbreken worden we gearresteerd; waarom zouden anderen dan loondiefstal op ons mogen plegen?" Maar er is tegelijkertijd door bouwvakarbeiders óók gezegd: "Ze roemen altijd zo op het loon van de bouwvakkers maar ik leg er een grote drol op. Ik ben ongeschoold, maar ik loop een jaar of tien mee. Is dat dan niks waard? Ik moet mijn uren maken maar als er een feestdag is kom ik met honderdzestien gulden thuis. Als ik in de vorstverlet ga lopen wat krijg ik dan? Met dat trouwen van Beatrix hebben we een vrije dag moeten nemen. Dat krijg je dan wel gedispenseerd met je vakantiebonnen, die je aan het eind van het jaar terug kan krijgen, maar ik ben toch geen voorschotbank. en dan nog die twee procent ook.." ("Parool", P.S. 18 juni 1966). Of: "Ze zeggen wel: de bouwvakkers hebben toch vakantiegeld genoeg, ze gaan allemaal naar het buitenland. Maar de meesten gaan niet naar het buitenland, die hebben die paar centen nodig om wat op te knappen in huis of zo." ("Het Parool", 15 juni 1966). Het gevoel dat hem onrecht wordt gedaan, dat hij van iedere zeggenschap beroofd is, dat hij op zijn eigen levenslot geen enkele invloed heeft, dat hij aan het kortste eind trekt in een maatschappij, welke instellingen geschapen zijn om voor

de bevoorrechte groepen een stevige vesting te vormen, waarbinnen zij veilig zijn voor zijn natuurlijke aanspraken enerzijds, de sociale positie waarin hij als loontrekkende verkeert en zijn economische achterstelling anderzijds, dat alles is bij de arbeider niet te scheiden; dat alles vormt één onverbreekelijk geheel.

2. Dr. Valkenburgh zegt, dat een conflict zoals zich in Amsterdam voordeed ontstaat als reactie van normale mensen. Dat zijn wij volkomen met hem eens. Maar als hij er aan toevoegt, dat het een reactie is op een abnormale toestand, dan zouden wij daarbij aan willen tekenen, dat die "abnormale" toestand voor de kapitalistische maatschappij de normale toestand is en dat zij als gevolg van de kapitalistische ontwikkeling is ontstaan. Als dr. Valkenburgh over de gecompliceerdheid van de moderne maatschappij spreekt en terecht constateert hoe sterk daarin de macht van de managers en de bureaucratie is toegenomen, dan kunnen wij ons niet aan de indruk onttrekken, dat hij die gecompliceerdheid en die managersmacht als een "abnormale uitwas" beschouwt en dat hij eigenlijk het rad der geschiedenis zou willen terugdraaien naar de wittebroodsweken der burgerlijke "vrijheid" maar dan zonder afstand te doen van de voordelen der moderne techniek en de voordelen, die de ontwikkeling der productiekrachten heeft opgeleverd.
3. Wij zijn het met dr. Valkenburgh eens wanneer hij zegt, dat de zogenaamde volksvertegenwoordiging begint af te zakken naar het tweede of derde plan en dat de democratie niet goed meer functioneert omdat zij een typisch negentiende-eeuwse structuur heeft. Maar wij zijn het niet met hem eens, wanneer hij die politieke democratie onze democratie noemt. De in de 19e eeuw ontstane politieke democratie is van meet af aan een burgerlijke, een kapitalistische democratie geweest. Zij was nooit van ons, maar altijd slechts van een kleine categorie in de samenleving. Dat zij eens floreerde kwam, omdat zij eens beantwoordde aan de gegeven maatschappelijke verhoudingen, omdat zij de passende politieke uitdrukking was van het liberale kapitalisme. Toen bloeide het parlementarisme, omdat op die trap der kapitalistische ontwikkeling elk der politieke partijen fungeerde als de behartigster van 't belang ener bepaalde maatschappelijke groepering. Met de groei naar de managersmaatschappij en het optreden van staatskapitalistische tendensen, met de stijgende invloed der bureaucratie, zijn de eens bestaande belangenverschillen genivelleerd. Waar er géén belangenverschillen meer tot uitdrukking te brengen zijn, daar valt ook geen politiek meer te bedrijven, daar verliest het parlementaire spel zijn glans. En als de. Valkenburgh dan zegt dat die democratie wederom 'n nieuwe inhoud moet worden gegeven, dan zeggen wij, dat zulks een onmogelijkheid is. De enige inhoud, die bij die vorm van democratie past, dat is de inhoud die zij eens bezeten heeft. Die zou terugkeren, wanneer de liberale maatschappelijke verhoudingen van voorheen herleven zouden. Maar dat is nu eenmaal allemaal voorgoed voltooid verleden tijd.
4. Wij zijn 't beslist niet met dr. Valkenburgh eens als hij de Kamerleden betitelt als "de vertegenwoordigers van het volk", waartoe hij, aldus sprekende, kennelijk mede de arbeiders rekent. Hij hanteert deze terminologie vermoedelijk op grond van het formele feit, dat zij bij algemene verkiezingen als gekozenen uit de bus komen. Juist echter gebeurtenissen als die onlangs te Amsterdam moesten hem de ogen openen voor het feit, hoe weinig die formeel gekozenen de arbeiders representeren. Zij doen dat al even weinig als de bestuurders van vakverenigingen het doen, die men bij iedere "wilde" staking in hun hemd kan zien staan, zo men ze al niet door hun eigen leden kan horen uitjouwen.
5. Wij zijn het met dr. Valkenburgh eens, wanneer hij protestacties op straat en stakingen een stuk democratie noemt. Wij zijn het niet met hem eens,

wanneer hij 't voor mogelijk houdt, dat deze straatdemocratie de afgeleefde burgerlijke democratie, de politieke democratie der kapitalistische samenleving nieuw leven in zou kunnen blazen. En wij verschillen hierin niet slechts met dr. Valkenburgh van mening om de redenen, die wij hierboven reeds uiteen gezet hebben, maar óók nog, omdat deze straatdemocratie een democratie van gans ander karakter dan de burgerlijke is. Zij is niet de democratie van de managersmaatschappij, zij is de democratie van de arbeiders, ook al wordt zij wellicht door deze nog niet als zodanig ervaren.

Ziehier dan ons tot een punt genaderd, waarbij het enorme verschil tussen de mening van dr. Valkenburgh en onze zienswijze volledig blijkt. De - sociologische - schets, die hij op het papier werpt vertoont in wezen deze trekken, dat 't volk - hij spreekt niet van arbeiders en zwijgt over klassentegenstellingen - in verzet komt om zich opnieuw "de" vrijheid te veroveren, die bij hem niet "in het rood" gekleed gaat maar duidelijk gehuld is in een jasje van burgerlijke snit. Wij daarentegen constateren, dat de arbeiders op grond van hun klasse-positie voor lotsverbetering (in de ruimste zin des woords) vechten en dat 'n nieuwe democratie, de arbeidersdemocratie daarvan het onvermijdelijk gevolg zal zijn. Anders geformuleerd: bij dr. Valkenburgh gaat het (in feite) om een politiek ideaal, wij zien in de sociale conflicten onzer dagen een maatschappelijke noodzakelijkheid.

=====

H E T Z A L J E G E B E U R E N

DE Nederlandse politie heeft in de Nederlandse pers een aantal advertenties doen plaatsen, die met elkaar beschouwd moeten worden als een poging om met w o o r d e n de indruk weg te wissen, welke diezelfde politie met haar d a d e n heeft gewekt.

In het een of andere ingezonden stuk heeft iemand opgemerkt, dat die advertenties hem onwillekeurig herinnerden aan de advertenties, waarmee in bezettingstijd propaganda gemaakt werd voor de z.g. Arbeidsdienst.

Daar herinnerden ze ons óók aan en dat is géén toeval. Er is tussen die advertenties voor de Arbeidsdienst destijds en die voor de politie nu een dubbele overeenkomst: beide zijn opgesteld zonder enig psychologisch begrip; beide hadden precies de omgekeerde uitwerking van hetgeen ermee beoogd werd.

Iedere advertentie van de politie begon met de woorden: "Het zal je gebeuren....". Het zal je gebeuren dit, het zal je gebeuren dat; er werd telkens iets beschreven dat je gebeuren kon. En als dat dan beschreven was en men vervolgens had beschreven hoe goed de politie je in zo'n geval kon helpen, dan eindigde zo'n advertentie

steevast met de woorden: "Maar goed, dat er politie is!"

"Het zal je gebeuren", zei de politie in een van die advertenties, dat je bestolen wordt. Jaja, dat kán natuurlijk. De bezitters van kleine hoeveelheden spaargeld wisten er juist in de dagen dat de bewuste advertentie verscheen van mee te praten. De kranten stonden er vol van hoe zij, bijna van de ene dag op de andere hun geld waren kwijt geraakt en hoe zij, ofschoon de dader wel bekend was, er aan konden wanhopen ooit iets te zullen terugkrijgen.

Maar de politie kwam met een ander voorbeeld. Wat minder realistisch. In die advertentie immers was niet sprake van de kleine man, die door de grote werd bestolen, néé, daarin werd verteld van een vrouw, die uit werken ging, terwijl er bij haar thuis een verbouwinkje werd uitgevoerd. Toen ze op een dag f 100,- miste ging ze naar de politie. Nou die had het zó geklaard. Wie dacht u dat de dief was? Een vakbondsbestuurder, die tot de ontdekking was gekomen, dat die werkende vrouw niet georganiseerd was? Mis! De aannemer? Nee, die was wel te vertrouwen. De dader was: "een van de bouwvakkers natuurlijk!"

Nee, dat vinden wij niet "natuurlijk", dat is de opinie van de politie. Als

er ergens gestolen wordt dan zal dat volgens haar wel een arbeider op zijn geweten hebben. Ja, ja, het zal je gebeuren.. Het zal je gebeuren als timmerman of elektriciën, als loodgieter of als metselaar, dat er in een advertentie zó over je gesproken wordt. Of de bouwvakarbeiders of andere arbeiders die dat lazen werkelijk gedacht zullen hebben: "Maar goed dat er politie is"? Of dat ze gedacht zullen hebben "Krijg de kelére!"?

Enfin, nog géén drie weken nadat de politie zo'n visitekaartje bij de bouwvakarbeiders had afgegeven, kwam ze zelf haar opwachting maken. Juist, in de Amsterdamse Marnixstraat. Nou u weet het: dat is op "ruzie" uitgelopen. Tja, die arbeiders voelden zich bestolen. Maar ze wisten best, dat de politie niet dáárom kwam. Nee, die kwam om hen, die zich bestolen achtten eens eventjes af te ranselen. Ja, ja... het zal je gebeuren!

=====

EEN PAAR WOORDEN OVER KLASSE-JUSTITIE.

IN HET "Gesprekscentrum" in de Amsterdamse Raamstraat werd onlangs - tijdens een discussie overigens over een totaal ander onderwerp - tussen enkele aanwezigen van gedachten gewisseld over het verschijnsel van de klassen-justitie. Iemand wees er op, dat de vonnissen, die een Utrechtse rechter geveld had tegen enkele Utrechtse studenten uit de zogenaamd betere milieu's door hun opvallende mildheid wel bijzonder schril afstaken tegen de vonnissen die waren uitgesproken tegen hen die in de dagen van Het Huwelijk op de een of andere wijze blijk hadden gegeven van hun republikeinse gezindheid en daarbij in conflict waren gekomen met de justitie. Zo er een ding was, dat het bestaan van een "klasse-justitie" bewees - zo werd er gezegd - dan wel het in 't oog springende verschil in behandeling der respectievelijke verdachten.

Van de kant van een onzer kameraden is toen opgemerkt, dat op deze manier het wezen van de "klasse-justitie" toch niet juist werd gedefinieerd. Uiteraard zijn er rechterlijke vonnissen, die in flagrante strijd schijnen met een elementair rechtvaardigheidsgevoel. Het zou echter onjuist zijn om te menen, dat vonnissen, die 't normale rechtsgevoel van de doorsnee-burger wél bevredigen géén voorbeelden van "klasse-justitie" zouden zijn.

Dat er in onze maatschappij van "klasse-justitie" sprake is, dat is namelijk in veel mindere mate een gevolg van een "partijdigheid" van de rechter dan wel van het karakter van de wetten en van het recht zélf.

Het bestaande recht is namelijk een b u r g e r l i j k recht, dat geschapen is om de bestaande b u r g e r l i j k e o r d e te beschermen en de "mens" die dat recht kent is geen andere mens dan de burger, dan de bourgeois. Dat is ook bij herhaling door burgerlijke rechtsgeleerden toegegeven.

De grote Franse rechtsgeleerde Simon Nicolas Linguet, die in de achttiende eeuw leefde, constateerde reeds, dat de wetten vervuld waren van de geest van de "eigendom". In Nederland heeft een bekend jurist als de Utrechtse professor Pompe in zijn rede, waarmee hij het ambt van hoogleraar aanvaardde, nadrukkelijk het burgerlijk karakter van het recht onderstreept. Andere bekende juristen hebben dat eveneens gedaan.

=====

VAN VERSCHILLENDE LEZERS MOCHTEN WIJ NOG GEEN BIJDRAGE VOOR HET JAAR 1966 ONTVANGEN. ZONDER GELD KUNNEN WIJ ECHTER NIET DRAAIEN. WIE DUS NIET BETAALT ZULLEN WIJ VAN ONZE LIJST VAN ABONNEE'S MOETEN AFVOEREN. DAT IS NOODZAKELIJK.

WILDE STAKINGEN IN DE VER. STATEN.

IN DE HERFST van het vorige jaar zijn er in de Verenigde Staten enige "wilde" stakingen geweest, die zeer de aandacht hebben getrokken.

Bij de McDonnell vliegtuigenfabriek in St. Louis in de staat Missouri legden 17.000 arbeiders, die niet gesteund werden door een vakbond, voor verscheidene weken de arbeid neer. Daarmee zetten zij de produktie stop van straalvliegtuigen, die in Vietnam werden gebruikt, alsmede de produktie van onderdelen van de Gemini-ruimteraketten.

De staking begon op 7 november om precies middernacht, het tijdstip, waarop het collectieve contract eindigde tussen McDonnell en de vakbond van machinemakers. De vakbond had er in toegestemd, dat het oude contract zou worden verlengd zolang de onderhandelingen over een nieuw contract nog voortduurden. Maar de arbeiders waren het niet eens met die beslissing van de vakbond en gaven te kennen dat hun actie zowel gericht was tegen het beleid van de vakbeweging als tegen de vliegtuigfabriek.

De staking eindigde toen een nieuw contract door de arbeiders werd goedgekeurd, ofschoon een derde van het personeel tégen het nieuwe contract stemde.

+ +
+

Dezelfde vakbond van machinemakers was betrokken - indirect dan - bij een staking in één der fabrieken van de Olin Mathieson's Chemische Onderneming, gelegen in East Alton in de staat Illinois. Dit conflict duurde meer dan een maand. Het was wederom een bedrijf, dat van groot belang was voor de oorlogvoering in Vietnam, omdat het de enige leverancier was van buskruit voor de patroonhulzen van een bepaald soort geweren en machinegeweren.

Ook hier richtte zich de actie zowel tegen het bedrijf als tegen de vakbond. Tot viermaal toe kwamen directie en vakbondsleiding tot een akkoord en tot vier maal toe werd dat akkoord verworpen door de vakbondsleden. Er waren ongeveer een 4200 stakers, waarvan er ongeveer 3600 bij de vakbond van machinemakers waren aangesloten.

+ +
+

Bij de tot het General Motors Concern behorende fabriek van Fisher te Flint in Michigan begon op 24 november een "wilde" staking, die ook ongeveer een maand duurde. Het ging over de arbeidsvoorwaarden en ook hier stonden de arbeiders en de vakbeweging (de bekende organisatie van de Verenigde Automobilwerkers) lijnrecht tegenover elkaar.

Het was niet de eerste maal, dat zoiets gebeurde. De geschiedenis van de U.A.W. (De Verenigde Automobilwerkers) kent vele conflicten tussen vakbondsleiding en vakbondsleden, in het bijzonder sedert het einde van de oorlog. Bij praktisch al die conflicten heeft de vakbond het been stijf gehouden. Dat probeerde hij nu ook, maar het lukte niet. Dat kwam, omdat de hun eigen weg volgende vakbondsleden in toenemende mate een kracht bleken te ontwikkelen, die de vakbondsleiding niet weerstaan kon. De vakbond, die zich aanvankelijk tégen de actie verklaarde en deze ook niet steunde toen zij begon, was nadien genoodzaakt de staking te erkennen en officieel te verklaren.

+ +
+

Tenslotte waren er - onder andere - diverse "wilde" stakingen in de directe omgeving van de stad Toledo in de staat Ohio. Deze laatste droegen een enigszins

merkwaardig karakter, omdat ze niet direct verband hielden met de situatie in bepaalde bedrijven, althans niet op het eerste gezicht. Ze braken uit toen een vroegere vakbondsleider, Richard Gosser, ex-vice-president van de UAW, tot drie jaar gevangenisstraf veroordeeld werd wegens onregelmatigheden met vakbondsgelden. Een Amerikaans commentator schreef hierover: "Gosser was een der onsmakelijkste individuen in de leiding van de UAW. Waarom het echter ging, dat was noch de vraag of hij werkelijk schuldig was, noch zijn populariteit. Wat de stakingen uitdrukten, dat was het gevoel van de arbeiders, dat zij zelf wilden kunnen beslissen wat of er met dat soort individuen in de vakbeweging gebeuren moest en dat zij géén behoefte hadden aan een ingreep van de rechter."

Het interessante hierbij was natuurlijk, dat het standpunt van de arbeiders: aan de vakbondsleden komt het oordeel toe over de daden der vakbondsleiders, door de vakbondsleiders niet werd gedeeld.

=====

NOGMAALS: DE FRANSE BEDRIJFS -
BEZETTINGEN VAN JUNI 1936.

NADAT in het juni-nummer van "Daad en Gedachte" een klein stukje was gepubliceerd over de bedrijfsbezettingen in Frankrijk in juni 1936, ten tijde van de zogenaamde Volksfrontregering, is er over een bepaalde zinsnede in dat stukje in de groep "Daad en Gedachte" een discussie ontstaan. Het ging daarbij om een bepaalde passage aan het slot, waarin de positie van de Franse arbeiders in de zomer van 1936 werd vergeleken met de positie van het Franse proletariaat in het verleden en waarin gezegd werd, dat het ook in 1936 weer voor anderen "de kastanjes uit het vuur haalde".

In de discussie is opgemerkt, dat de schrijver van het bewuste stukje kennelijk bedoeld had op de situatie in de burgerlijke revoluties van de negentiende eeuw - de revoluties van 1830 en 1848 - en dat een vergelijking van wat toen gebeurde met hetgeen er in de dagen van het Volksfront geschiedde toch eigenlijk niet opging.

Als men schrijft - zo werd in de discussie opgemerkt - dat "het proletariaat voor anderen de kastanjes uit het vuur haalt", dan drukt men daarmee toch eigenlijk uit, dat die anderen (in feite de bourgeoisie) in de een of andere gevechtspositie stonden, maar dat de arbeiders het vuile werk konden doen. Dat is exact wat er in 1830 en 1848 gebeurde. Toen streed de Franse derde stand voor de voltooiing van de burgerlijke revolutie van 1789, die weliswaar aan adel en geestelijkheid een dodelijke slag had toegebracht, maar die de heerschappij van de burgerij toch niet compleet gevestigd had. In 1830 kwam de financiële bourgeoisie aan het bewind, in 1848 werd de burgerlijke overwinning afgerond met de zege van de industriële bourgeoisie.

In 1936 echter was de Franse bourgeoisie niet in een gevecht gewikkeld dat de hulp van de arbeidersklasse vereiste. De Franse bourgeoisie was al tientallen jaren lang volkomen heer en meester van de Franse staat en haar enige tegenstander was het proletariaat, dat dus nimmer voor háár "kastanjes uit het vuur" kon halen. Daarom leek de situatie in Frankrijk in 1936 niet bijzonder op die uit de jaren 1830 of 1848, maar eerder op een soortgelijke situatie als zich bijvoorbeeld in Nederland in 1918 voordeed.

In 1918 leidde de situatie ertoe, dat de Nederlandse heersende klasse - onder de indruk van hetgeen men "Troelstra's vergissing" heeft genoemd - opeens zonder slag of stoot met een radicale hervorming der sociale wetgeving voor de

dag kwam. Het wekte de indruk alsof de rijpe vruchten van een belangrijke overwinning de arbeiders zó maar in de schoot werden geworpen. Toen de hartstochten bedaard waren en het mogelijk was de wezenlijke betekenis te doorgronden van de tot stand gebrachte hervormingen, toen.... bleken zij het karakter te hebben van een modernisering der kapitalistische uitbuiting, toen bleek, dat in 1918 niet de haan van de arbeiders victorie had gekraaid, maar de haan van het grootkapitaal, dat bij goede sociale voorzieningen, die iedere vorm van roofofbouw op de arbeidersklasse voorgoed de deur uitbannen, meer belang had dan wie ook in de samenleving, ook al betekende dat alles uiteraard 'n verbetering van de positie der arbeiders binnen het raam van het kapitalisme.

In Frankrijk was het in 1936 zó, dat de arbeiders in staking gingen en de fabrieken bezetten om de positie te versterken van de regering Blum-Auriol. Daar was Blum's Volksfrontregering helemaal niet zo gelukkig mee, evenmin als bijvoorbeeld de sociaal-democratische regering in Berlijn er in 1920 gelukkig mee was, dat de arbeiders van het Roergebied in beweging kwamen om haar te beschermen tegen de na de Kapp-putsch dreigende dictatuur van rechts. Terwijl de Volksfrontregering in verlegenheid raakte, raakte de bourgeoisie van Frankrijk in paniek. Precies als de Nederlandse bourgeoisie in 1918 kwam ze met een pakket sociale maatregelen op de proppen, dat achteraf beschouwd toch ook geen andere betekenis had dan een grondige modernisering van het Franse kapitalisme.

Die modernisering - dat werd in het bewuste stukje in ons juni-nummer juist gesteld - was in wezen de uitkomst der bedrijfsbezetting van juni 1936.

=====

S L A A G S M E T D E P O L I T I E

BURGEMEESTER Van Hall van Amsterdam heeft in de hoofdstedelijke gemeenteraad aan de Amsterdamse Provo's de schuld gegeven van de gebeurtenissen van 13, 14 en 15 juni. In een vraaggesprek voor de televisie heeft de minister van justitie, prof. dr. I. Samkalden zich gehaast die bewering af te zwakken zonder de Amsterdamse burgemeester al te zeer in zijn hemd te zetten.

Natuurlijk is de burgemeester van Amsterdam over oorzaak en achtergrond der gebeurtenissen meer tot oordelen bevoegd dan ik, zei prof. Samkalden, maar naar mijn overtuiging kán burgemeester Van Hall nooit bedoeld hebben, dat de Provo's alléén de schuldigen waren.

Men kon, geloven wij, van de minister niet meer verwachten. Van ons kan men dat wel. Wij hebben er daarom behoefte aan hier nadrukkelijk te verklaren, dat wij de bewuste uitspraak van burgemeester Van Hall volstrekt in strijd achten met de feiten. Wij hebben in een vorig nummer van "Daad en Gedachte" geconstateerd, dat het gewelddadig optreden van de arbeiders niets te maken had met het - principieel geweldloze - optreden van de Provo's. Wij hebben ook geconstateerd, dat niet slechts de Provo's zich van de arbeiders distancieerden, maar omgekeerd ook de arbeiders van de Provo's. Er is voor ons geen enkele aanleiding om die mening te herzien. Wij betwisten eveneens ten stelligste, dat door het optreden van de Provo's in Amsterdam een atmosfeer en een klimaat zouden zijn geschapen, die een excuus zouden vormen voor de bijzonder agressieve houding der politie.

Het is beslist onwaar, dat de kozakken van Van Hall zich pas als kozakken zijn gaan gedragen als reactie op 't verschijnsel Provo. Zij deden dat al in de dagen, dat burgemeester Van der Vlugt nog in de stoel zat, waarin thans mr. Gijsbert van Hall zetelt en zelfs al lang daarvoor. Omdat de toenmalige burgemeester een te weinig opvallende en te weinig de verbeelding prikkelende figuur was -

vergeleken met de wethouders tenminste, die destijds heel wat meer kaliber hadden dan nu - sprak men in die dagen, zoals de ouderen zich nog best herinneren zullen, van de kozakken van Wibaut.

Voor het feit overigens, dat de kozakken van Van Hall kozakken waren al geruime tijd eer er in Amsterdam sprake was van Provo's vindt men een onweerlegbaar bewijs in het door de uitgeverij De Bezige Bij gepubliceerde boekje "Slaags met de politie", dat werd samengesteld door o.a. drs. J.P.A. Gruyters (die toen nog in de Amsterdamse raad zat!), H.J.A. Hofland en Jan Vrijman.

Dat boekje verscheen in 1964. Toen waren, gelijk ieder weet, de Provo's er nog niet. Op de in het boekje opgenomen foto's - "een selectie uit de Nederlandse dag- en weekbladpers, die een beeld geeft van vier jaar politieke actie in de hoofdstad", zoals de achterflap vermeldt - ziet men de politie in actie bij een staking van havenarbeiders op de Stadhouderskade in mei 1956, bij de anti-Afrika-betoging in maart 1960, de anti-Portugal-demonstratie in juni 1963 en bij diverse anti-atoombom-demonstraties. Het boekje bevat voorts een "na-woord" van Han Lammers, die o.a. ingaat op interne onderzoeken, de benoemingsregeling, de slechte politieszalariëringen en de verantwoordingsplicht van de burgemeester tegenover de gemeenschap. Allemaal kwesties, waarover ook nu nog gepraat wordt, maar die dus ook toen al de aandacht opeisten.

En wie komt daar beweren, dat het zó is, dat de Amsterdamse politie door allerlei gebeurtenissen geprikkeld en geërgerd is en dat daaruit haar optreden verklaard moet worden? Niet hoofdcommissaris Van der Molen in ieder geval. Op zijn gezag kunnen we zeggen, dat de Amsterdamse politie niet geërgerd is, maar enthousiast. "Als mijn manier er op slaan", zo heeft hoofdcommissaris Van der Molen enkele jaren geleden verklaard, "dan raken ze in hun enthousiasme ook wel eens onschuldige voorbijgangers." Dat is een gans andere geestesgesteldheid dan burgemeester Van Hall aan de Amsterdamse politie heeft toegeschreven.

Overigens had burgemeester Van Hall, toen hij de schuld voor de juni-gebeurtenissen aan de Amsterdamse Provo's toeschreef en hén als de zondebok gebruikte, een illuster voorbeeld. Hij volgde namelijk het voetspoor van de minister van binnenlandse zaken, mr. J. Smallenbroek, die in de Tweede Kamer al iets dergelijks beweerd had.

Toen men - in de Kamer - de minister naar bewijzen vroeg voor de beschuldiging, dat de Provo's bij de gebeurtenissen betrokken waren, riep de bewindsman triomfantelijk uit, dat er zelfs een Provo door de politie was gearresteerd. Een van de Kamerleden trok dat al terstond in twijfel en nauwelijks 24 uur later spatte het "bewijs" van de minister als een zeepbel uit elkaar: mr. Smallenbroek was, zo bleek het, door de politie - als gevolg van een persoonsverwisseling - onjuist geïnformeerd.

Overigens: als Van Hall achter de gebeurtenissen van juni de Provo's meent te ontwaren, dan lijdt hij aan HALLucinaties. Van het soort, waaraan de edele ridder Don Quichotte de la Mancha ten prooi was toen hij zijn tegenstander alsmaar op de verkeerde plaats zocht en in al zijn tegenslagen de hand zag van 'n gevaarlijk tovenaars, die natuurlijk alleen maar bestond in zijn verbeelding.

=====

VERANTWOORDING VAN DE VOOR "DAAD EN GEDACHTE" BINNENGEKOMEN GELDELIJKE BIJDRAGEN

2e kwartaal 1966

C.B. te A. f 31,50; J.B. te A. f 6.-; B.v.B. te M. f 5.-; C.v.d.B. te A. f 6.-; Gebr. V.C. te D.H. f 10.-; Th. v.d.H. te A. f 5.-; B.K. te A. f 2,50; J.K. te R. f 5.-; J.M. te A. f 21.-; Th.M. te B. f 21.-; G. de P. te B. f 25.-; Verg. te R. f 3,55; A.v.V. te D.H. f 42.-; J.H. de V. te A. f 8.-; R.W. te A. f 31,50; C.W. te R. f 2,50. Totaal f 225,55

K A N T T E K E N I N G E N B I J D E S T A K I N G
V A N D E B R I T S E Z E E L I E D E N .

OP HET MOMENT dat wij deze regels schrijven - einde juni - duurt de staking der Britse zeelieden nog altijd voort. Er is weliswaar in zoverre een wijziging in de situatie gekomen, dat de zeeliedenbond zich inmiddels bereid heeft verklaard met de werkgevers besprekingen te heropenen, maar de arbeid is nog altijd niet hervat. Die bereidheid tot overleg heeft tot gevolg gehad, dat een beschouwing van F.A. Ridley in "Socialist Leader", 't orgaan van de Onafhankelijke Arbeiderspartij van Groot-Brittannië (de I.L.P.), die ons met enige vertraging onder de ogen kwam, veel van haar actualiteit heeft ingeboet. Ridley's artikel, getiteld "Politieke lessen van de zeeliedenstaking" verscheen op 11 juni. Toen speelde de secretaris-generaal van de Britse Zeeliedenbond, William Hogarth - vermoedelijk onder druk van onderop - nog met de gedachte, dat aan de actie der zeelieden mogelijk kracht zou kunnen worden bijgezet, indien de zeeliedenstaking werd omgezet in een a l g e m e n e s t a k i n g. 1)

Een dreigement in die geest had Hogarth aan het adres van de Britse regering laten horen en ook waren Hogarth en zijn collega's reeds bezig voor dat doel sterke pressie uit te oefenen op het centraal orgaan van de Britse vakbeweging, de T.U.C. Met die dreiging (en met die mogelijkheid) houdt de I.L.P.-man Ridley zich bezig. Zijn beschouwingen zijn belangwekkend genoeg om er op in te haken, ook al bestaat de mogelijkheid, dat wanneer óns opstel eenmaal in "Daad en Gedachte" staat afgedrukt, de zeeliedenstrijd in Engeland al weer volkomen tot het verleden behoort. Wij zien daar niet zo'n bezwaar in, te minder, omdat Ridley een kwestie aansnijdt, die minder aan de actualiteit gebonden is dan wel een algemeen aspect heeft, de vraag namelijk onder welke voorwaarden een "algemene staking" eigenlijk mogelijk is.

Engeland, met weet het waarschijnlijk wel, heeft er één gekend. Dat was veertig jaar geleden, in 1926. Zij duurde negen dagen ("Negen dagen, die Groot-Brittannië deden wankelen", schreef Allen Hutt later in zijn "Na-oorlogse geschiedenis van het Britse proletariaat"), namelijk van 2-11 mei '26 en Ridley herinnert er aan, dat wanneer nu uit de zeeliedenstaking opnieuw een algemene staking zou (zijn) ontstaan, de geschiedenis zich in zoverre zou hebben herhaald, dat ook destijds - in 1926 - de algemene staking zich ontwikkelde uit de staking van een bepaalde categorie: nu van de zeelieden, destijds van de mijnwerkers.

Ridely schrijft ook - zoals voor hem Allen Hutt en anderen hebben gedaan, maar niet G.D.H. Cole in zijn "Korte geschiedenis van de Britse arbeidersbeweging" deel III, blz. 207) dat de algemene staking van 1926 Engeland tot aan de rand van de sociale revolutie bracht. Dat is voor Ridley niet alleen een feit, dat ieder die de grote staking beleefde zelf kon waarnemen, het is voor hem ook iets, dat men kan beredeneren.

Een algemene staking, zo zegt hij namelijk, is een staking, waarbij de gehele arbeidende klasse is betrokken. Een staking van een bepaalde groep van arbeiders is een industrieel conflict tussen een deel van de arbeiders en een deel van de ondernemers. Een algemene staking is een conflict tussen de ganse arbeidersklasse en de gehele ondernemersklasse, tussen het proletariaat en het kapitalistische systeem. Vroeger of later moet zo'n conflict het karakter krijgen van een worsteling tussen de arbeidersklasse en de kapitalistische staat, die van de kapitalistenklasse het "uitvoerend comité" is. In dat geval, zo vervolgt Ridley,

- 1) Wij hebben in een eerste artikel over de Britse zeeliedenstaking de naam van William Hogarth niet genoemd. Hij is weliswaar de algemeen-secretaris, maar wij hebben toen de nadruk gelegd op achtergrond-figuren, die dichter bij de arbeiders staan en meer invloed uitoefenden op het gebeuren.

moet de algemene staking zich er natuurlijk op richten de staat een nederlaag toe te brengen, de staat te "verslaan" - wat op de revolutie neerkomt - of omgekeerd de staat zal de algemene staking breken, wat in werkelijkheid dan ook gebeurde in de meidagen van 1926. Het gebeurde, voegt Ridley daaraan toe, omdat de reformistische leiderskliek van de Britse vakbeweging niet bereid was tot het uiterste te gaan, voor de konsekwenties van de revolutionaire situatie terugschrok en prompt de algemene staking ophief.

Ridley vertelt ook nog, zij het met slechts enkele woorden of in de vorm van een aanduiding, dat de meeste vakbondsfunctionarissen in 1926 de situatie volkomen verkeerd beoordeelden. Zij hadden geen flauw idee van wat zij tegemoet gingen, omdat zij - en voor dit detail berust onze schildering op het feitenmateriaal van Cole - een poging van premier Baldwin om in 't mijnwerkersconflict tijd te winnen, ten onrechte voor zwakheid aanzagen. Zij hadden de illusie, dat zij maar met de algemene staking behoeften te dreigen om Baldwin door de knieën te krijgen. Toen Baldwin opstond, de conferentiekamer verliet en de deur met een harde dreun voor hun verschrikte gezichten dicht sloeg, zagen zij zich genoodzaakt - de woorden zijn van Cole - een dreigement ten uitvoer te leggen, dat zij eigenlijk niet helemaal serieus bedoeld hadden.

Het artikel van Ridley nu haalt deze geschiedenissen op bij wijze van een soort waarschuwing. Een waarschuwing aan het adres van Hogarth en de zijnen. Ridley waarschuwt hen ervoor, dat de huidige leiders van de T.U.C. al even "reformistisch" zijn als hun voorgangers van 1926 zodat ook zij, terstond bij het intreden van de revolutionaire situatie als gevolg van een algemene staking die staking prompt weer zouden opheffen. Ridley waarschuwt Hogarth c.s. bovendien voor de kracht van de regering. Zeker, schrijft hij, het Britse kapitalisme is nu veel en veel zwakker dan in 1926 en de Tories (de Conservatieven) zijn slechts een schaduw van wat zij geweest zijn. Maar, zo gaat hij verder, dat men zich niet vergisse. Zo de zeeliedenstaking uit zou groeien tot een algemene staking zou de Labourregering van Harold Wilson even krachtig optreden als Baldwin en Churchill deden in 1926. Nu al, nu de zeeliedenstaking alleen nog maar het karakter van 'n beperkt industrieel conflict draagt, staat de Labourregering volledig aan de zijde der ondernemers. Zou het tot een algemene staking komen, dan zou Labour alles doen wat in haar vermogen ligt om die te breken en Wilson zou ook stellig niet terugschrikken voor het inzetten van gewapende troepen. Labour is, zo zegt Ridley met nadruk, de laatste hoop van 't Britse kapitalisme. Dat er nu een Labourkabinet aan het bewind is verandert totaal niets aan de zaak.

Overigens - en daarmee besluit hij zijn artikel - is Ridley van mening, dat de Britse zeeliedenstaking wel eens het begin zou kunnen zijn van een nieuwe en stormachtige periode in de klassenstrijd in Groot-Brittannië.

Tot zover Ridley, bij wiens beschouwingen wij heel graag een paar kanttekeningen willen plaatsen. Dat is niet zo'n gemakkelijke taak, omdat Ridley een aantal dingen zegt, die - zeker op het eerste gezicht - nauwelijks voor tegenspraak vatbaar zijn en wij niettemin - bij nader inzien vooral - toch grondig met hem van mening of liever: van opvatting verschillen.

Natuurlijk heeft Ridley volkomen gelijk wat zijn karakteristiek van Labour en van de huidige Britse regering van premier Harold Wilson aangaat. Dat die beschermend voor het kapitaal staat en zeker bij een algemene staking en misschien al wel veel eerder gewapende krachten in zal zetten, dat staat ook voor ons als een paal boven water, gelijk wij er evenmin aan twijfelen of de T.U.C. zou een algemene staking nog sneller afgelasten dan zij geproclameerd werd.

Voor het overige echter bekijkt Ridley naar onze smaak heel het probleem van de algemene staking (en van stakingen in 't algemeen) veel te veel op een traditionele en klassieke wijze als zou zij een conflict betekenen van de vakbeweging waarbij het dus vooral op de karaktereigenschappen van de vakbondsleiders en op

hun al dan niet revolutionaire gezindheid aan zou komen. Dat is volgens ons volkomen onjuist.

Wat Ridley niet schijnt te zien - maar wat bijvoorbeeld een Rosa Luxemburg wel zag - dat is dat een algemene staking niet op het bevel van "een generale staf" kan worden geproclameerd, dat een massa-staking een proces is, dat zij van onder op groeit in duizenderlei vertakkingen en haar algemeen karakter pas krijgt door het samenvloeien van ontelbare (stakingen) riviertjes en rivieren in één machtige brede, onweerstaanbare stroom. Als men ons dan zou vragen hoe of het dan wel in 1926 gesteld was, dan antwoorden wij, dat het nog maar zéér de vraag is in hoeverre de Britse algemene staking van dat jaar beantwoordt aan het beeld dat wij er hier zojuist van schetsten en dat het bepaald niet onmogelijk is, dat toch G.D.H. Cole gelijk heeft, wanneer hij beweert dat de algemene staking van 1926 eigenlijk helemaal geen algemene staking was.

Wat wij wel met Ridley eens zijn, dat is, dat in 1926 de situatie revolutionair was. Maar wij zijn het beslist met hem óneens, wanneer hij zegt, dat pas bij 'n algemene staking zo'n revolutionaire situatie ontstaat. Het huidige tijdvak van het kapitalisme wordt juist daardoor gekenmerkt, dat de strijd van de arbeiders er een totaal andere betekenis in heeft dan in het verleden en dat ook bij zeer geringe of zeer beperkte conflicten de arbeiders onmiddellijk in botsing komen met de kapitalistische staat. De zeeliedenstaking is er zélf een voorbeeld van; de staking van de Britse tankautochauffeurs in de herfst van 1953, toen in het Lagerhuis al op het gebruik van troepen werd aangedrongen, een andere.

Nergens in het beeld, dat Ridley heeft getekend, passen de "wilde" stakingen, past het zelfstandig optreden van de arbeiders, dat ook in Groot-Brittannië aan de orde van de dag is, zo zeer zelfs, dat een aantal jaren geleden de Britse regering bijvoorbeeld in de haven van Birmingham een onderzoek naar de oorzaak van de vele "wilde" stakingen heeft laten instellen. Voor Ridley is een staking een aangelegenheid van een "strijdbare" vakbond, de opheffing van een staking een zaak van "een reformistische top". Hij denkt in termen van "strijdbaarheid" en "reformisme" en heeft voor de maatschappelijke positie van de vakbeweging en van iedere vakbond, dat wil zeggen voor het feit, dat ze volkomen met de burgerlijke maatschappij vergroeid is, in het geheel geen oog. Hij ziet derhalve ook in het geheel niet, dat de Britse Bond van Zeelieden de huidige staking alleen maar onder de druk van de zeelieden zelf begonnen is en dat het verschil tussen Hogarth en de T.U.C.-leiders bijvoorbeeld alleen maar hierin bestaat, dat Hogarth zich dichter bij de arbeiders bevindt. Gelijk bijvoorbeeld in Nederland een aantal jaren geleden de door de mijnwerkersbond van Frans Dohmen geproclameerde staking alleen maar te verklaren viel uit de omstandigheid, dat Frans Dohmen moeilijker weerstand kon bieden aan de druk van de kompels dan de landelijke bestuurders van de K.A.B. (zoals de katholieke centrale toen nog heette), die "ver weg" in Utrecht zaten. Het verschil in optreden tussen Hogarth en dichter bij de zeelieden staande vertrouwensmannen spreekt in dit opzicht reeds boekdelen.

Wat Ridley voorts over de Algemene staking zegt (daarop komt zijn waarschuwing aan Hogarth c.s. neer) is dit, dat men haar eigenlijk alleen mag proclameren wanneer men bereid is tot de sociale revolutie. Aldus sprekende is hij ten prooi aan een dubbele dwaling.

De eerste komt hierop neer, dat hij blijkbaar ten onrechte meent, dat de sociale revolutie op een gegeven ogenblik een feit zal zijn, wanneer de vakbewegingstop onder soortgelijke omstandigheden als die van 1926 of nu, niet "reformistisch" is, maar vastberaden. Dat houdt in, dat hij omtrent het wezen van de vakbeweging volkomen in de mist vaart.

De tweede dwaling van Ridley, die hierbij aan het licht komt, bestaat hieruit, dat hij blijkbaar gelooft aan de mogelijkheid van "een arbeidersstrijd", waarbij men met eeneventuele "revolutie" rekening houdt en er innerlijk toe bereid is.

Een dergelijke arbeidersstrijd is er nooit geweest en zal er nimmer zijn. Niet voor de sociale revolutie gaan de arbeiders tot actie over, maar om concrete eisen kracht bij te zetten, eisen die verband houden met hun dagelijkse levensomstandigheden en de verhoudingen in hun bedrijfstak of hun bedrijf.

De Britse zeelieden, die waarschijnlijk wel hopen dat hun worsteling met de reders door andere arbeidersgroepen zal worden gesteund, redeneren niet: als onze actie zich uitbreidt kunnen we revolutie maken, nee, ze redeneren: als we van andere arbeiders steun krijgen moeten de reders onze eisen inwilligen.

Omgekeerd is het met andere arbeidersgroepen zo gesteld, dat ze volstrekt niet zeggen: kom laten we de zeelieden eens gaan helpen, dan komt er misschien wel revolutie. Nee, als ze zich bij de zeelieden aansluiten, dan geschiedt dat omdat er ook in hun bedrijf of bedrijfstak een conflictsituatie heerst. Het gelijktijdig optreden van dergelijke conflictsituaties heeft zich in de geschiedenis van de proletarische klasse vaak genoeg voorgedaan. Zó kwam het bijvoorbeeld tot de massastakingen in Rusland van het jaar 1905, tot de Belgische massastakingen uit hetzelfde jaar en tot de massastakingen in Frankrijk in 1936 of 1953. Dergelijke massastakingen zijn iets geheel anders dan de Algemene Staking van het type, dat Ridley nog altijd voor ogen zweeft, ofschoon Rosa Luxemburg - om er maar één te noemen - er al tientallen jaren geleden onverbloemd de draak mee stak. Bij dergelijke massastakingen behoeft men ook geen waarschuwingen tot de top van de vakbeweging te richten. In zo'n geval weet de vakbeweging heus wel, dat er door het optreden der massa's van onder op een revolutionaire situatie ontstaat en zij doet vanzelf wel alles wat zij kan om die de kop in te drukken.

Natuurlijk is 1926 voor alle arbeiders een belangrijke les. Maar die les is toch anders dan Ridley meent. Zijn stelling is: 1926 moet alleen herhaald worden met een revolutionair gezinde leiding. Maar dat is een utopie, gelijk nadien vele honderden keren is bewezen. De werkelijke les van 1926 is deze, dat de vakbeweging de arbeiders niet kan leiden, maar dat zij op zichzelf, op eigen kracht zijn aangewezen.

=====

R I D D E R Z O N D E R

V R E E S O F B L A A M.

OP dezelfde avond van die 13e juni dat in de Amsterdamse Marnixstraat de ongeorganiseerde bouwvakarbeiders in botsing kwamen met de kozakken van Van Hall bekreep ons het gevoel, dat het lot van hoofdcommissaris Van der Molen was bezegeld. Wanneer een groep arbeiders slaags maakt met de politie dan is dat een héél wat ernstiger en explosiever zaak dan één of meer botsingen tussen diezelfde politie en de toch in ieder geval op burgerlijke bodem staande Provo's.

De gebeurtenissen hebben ons gelijk gegeven. Men heeft Van der Molen, na enige aarzeling kennelijk, voor de wolven geworpen, omdat er nu eenmaal een zondenbok moest wezen en men er duide-

lijk niets voor voelde die rol te laten spelen door burgemeester Van Hall.

Er is geen arbeider in Amsterdam, die er rouwig om zal wezen en er zullen hoogstwaarschijnlijk maar weinig arbeiders in Amsterdam zijn, die de illusie koesteren, dat de tegenstelling tussen de arbeidersklasse en de heersende orde er onder een andere hoofdcommissaris nu minder op zullen worden.

Wat men, bij zijn vertrek, van de geslachte offerde hoofdcommissaris moet constateren is, dat hij is vertrokken als een ridder zonder vrees of blaam. Zonder vrees, omdat hij geweigerd heeft zélf ontslag te vragen - al zocht men hem daartoe wél te bewegen - en zonder blaam, omdat alle autoriteiten - te beginnen bij Van Hall en te eindigen bij Smallenbroek en Samkalden - om het hardst verzekerd hebben, dat hém

geen enkele blaam trof.

Zeker, iedere verklaring in die geest id door Van Hall, als het hem paste, prompt weersproken. Maar wie daaruit de conclusie zou trekken, dat Van der Molen toch wel degelijk blaam zou treffen, vergist zich. Hij heeft de belangen der heersende klasse goed

behartigd. Dat hij daarvoor tenslotte geen dank geoogst heeft ligt niet aan hem, noch aan wie dan ook. Het is een gevolg daarvan, dat men door de loop der gebeurtenissen gedwongen is geweest de dienaar van het stelsel op te offeren om het stelsel te behouden.

=====

a d v e r t e n t i e

H E T Z A L J E G E B E U R E N

Hebt u het als ondernemer en kapitalist ooit wel eens meegemaakt dat er plotseling een geest van onrust door uw bedrijf voer, net op een moment dat u een belangrijke order uit moest voeren, die u met scherp concurrerende prijzen voor de neus van binnen- en buitenlandse concurrenten had weggekaapt? Nou meneer, onze firma die weet er van mee te praten. Het was om je dood te ergeren. Hadden we net becijferd, dat we zo'n slordige 15 mille bij de reserve zouden kunnen voegen en de aandeelhouders nog zouden kunnen verrassen met een extra-dividend, komen die kerels op het onzalige idee om een duurte-toeslag te eisen. En nét een nieuwe cao er door, zodat je op zeker een jaar rust aan het loonfront dacht te kunnen rekenen. Meneer, wat zou u gedaan hebben? Precies, die organisatieheren erbij gehaald! Die hebben toch zeker niet voor niets hun handtekening onder dat contract gezet? Ik had nog wel laten doorschemeren, dat ik eventueel wel een bevoordeling van georganiseerden zou willen overwegen. Wat dacht u meneer? Het is dik voor elkaar gekomen. Die lui verstaan hun vak en weten precies hoe je de massa moet bespelen. Het hééft ze moeite gekost. Ja, wat wilt u? Voor niets gaat de zon op, zei m'n liberale grootvader al. Maar ze hebben voor een handjevol woorden en beloften een wilde actie, waar al even over gepraat werd, weten te voorkomen.

HET ZAL JE TOCH MAAR GEBEUREN. De meeste werkgevers staan er eigenlijk niet bij stil, dat er een goed geoutilleerd vakbondsapparaat is, dat uit toegewijde kapitaalsknechten bestaat, totdat... ja totdat ze in een situatie komen, waarbij de rust in hun onderneming en de veiligheid van hun winsten in het gedrang komt. Dan leert men de vakbeweging naar waarde schatten; dan ervaart men de betekenis ervan: voor de nationale economie; voor het heersende productiestelsel....

G O E D D A T E R E E N V A K B O N D I S .